

Probatur primo, unico Scripturæ testimonio, aliud enim in sequentem sectionem omittimus. Isaia igitur 7 dicitur: *Ecce Virgo concipiet et pariet*. Ex quibus verbis mysterium hoc confirmant Patres omnes Græci et Latini. Iren., lib. 3 Contra hæres., c. 9, 18, 21, 24, 26, et lib. 4, c. 40; Justin., in Dialog. contra Tryphon., longe post initium. Euseb., lib. 7 de Demonst., c. 2, et lib. 5 Hist., c. 8; Epiph., hæc. 30, prope finem, et hæc. 77, in Epistola Athanasii ad Epict., quam ibi refert; Gregor. Nyss., orat. in S. Christ. Nativit., circa princ.; Basil., hom. 25 de humana Christi gener., et in 7 c. Isai.; Tertul., lib. contra Judæos, c. 9, et 1. de Carne Christi, c. 23, in fine, et 1. 3 contra Marcio., c. 3; Cyprian., lib. 2 Contra Judæos, c. 9; Rufinus, in Exposit. Symb. Optime Hieron., Isai. 7, et lib. 1 contra Jovin., circa med.; Ambr., d. Ep. 81; Aug., serm. 2 et 4 de Nativ.

4. *Objectio.* — *Responsio.* — Duobus tamen modis eludi potest hoc testimonium: primo, negando cum Hebræis prophetiam illam dictam esse de Christo, tum quia neque Emmanuel appellatus est; tum etiam quia neque infans pugnavit contra regem Assyriorum, nec accepit virtutem Damasci, aut spolia Samariæ, quæ omnia ibi prædicuntur. Quod si illis objicias, quia nullus alius natus est de virgine, respondent concedendo; negant tamen ibi esse legendum virginem parituram, sed puellam, sive adolescentulam, quam significare dicunt hebraicam vocem *alma*, ibi positam. Unde ipsi ad Ezechiam et matrem ejus, prophetiam accommodant. Sed primo, evidenter constat accommodationem hanc stare non posse, quia Ezechias ut minimum novem annis prius natus erat, quam hoc Isaia prædiceret, ut ibi Hieronymus ostendit. Secundo, vox *alma* in aliis locis Scripturæ virginem significat; nam Genes. 24, Rebecca *alma* dicitur ante desponsationem; ubi latinus interpres recte vertit virginem, neque altera significatio in Scriptura invenitur. Imo ait Hieronymus significare hanc vocem specialiter *virginem jam nuptui aptam*, id est, quæ ad convenientem ætatem jam pervenit. Dicitur etiam significare *virginem absconditam*. Sunt quoque, qui dicant vocem *alma*, absque aspiratione scriptam, *virginem nubilem* significare, tamen cum aspiratione, prout hoc loco est in hebræo, eam, quæ *virgo semper manet* significare. Adde Septuaginta interpretes, et Chaldaicam paraphrasim, *virginem* vertisse. Tertio, nisi ita exponatur, fri-

volum est, et nullius momenti signum quod attulit Propheta. Quale enim signum aut quam admirabile prodigium est, quod adolescentula corrupta filium pariat? Quarto, Hebræorum conjecturæ illos potius convincunt; quis enim unquam fuit Emmanuel præter Christum qui vere fuit et appellatus est, *Nobiscum Deus*. Propheta enim rem potius et sensum, quam materialem vocis appellationem contemplantur. Quis etiam infans Damascum et Syriam debellavit præter Christum? non quidem juxta corticem litteræ, quæ sine spiritu occidit, et in nullo homine reperietur impleta (ut bene Tertullianus notat), sed metaphorico sensu, quamvis ad litteram intento, mundum, infernum, et universam dæmonis potestatem in verbis illis intelligendo.

5. *Objectio.* — Secunda evasio est hæreticorum (quibus Erasmus favet); dicunt enim, cum virgo paritu radicetur, non oportere intelligi componendo, sed dividendo, nam, quæ fuit virgo, pariet, non quod virginitatem in partu retineat. Propter quod etiam Jansen., in Concordia Evangelica, c. 5, dicit, ex solis verbis Isaia non convinci satis Virginem parituram permanendo virginem. Sed imprimis (si hæc verba quoad partum in sensu diviso interpretantur) etiam quoad conceptionem erunt eodem sensu intelligenda, quia eodem contextu dicitur: *Ecce Virgo concipiet, et pariet filium*; consequens est absurdum (ut argumentum supra indicatum convincit). Nam quale signum vel prodigium esset, ut, quæ fuit virgo, conciperet et pareret? quo argumento sæpe utuntur Sancti supra citati. Secundo, ita exposuit hunc locum Matth., cap. 1, dicens: *Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur quod dictum est a Domino, per Prophetam dicentem: Ecce Virgo in utero habebit et pariet filium*; ubi aperte significat prædictum esse ab Isaia, Virginem, permanentem integram, concepturam et parituram. Affert enim hoc testimonium Isaia, ut conceptionem Christi ex Spiritu Sancto confirmet. Unde multi intelligunt illa non esse verba solius Evangelistæ, sed Angeli loquentis ad Joseph, et persuadentis miram Virginis conceptionem. Ita Chrysost., Theophyl., Euthym.; Iren., lib. 4 Contra hæres., cap. 40. Optime Ambr., epist. 81; et August., serm. 14 de Nativit.; quanquam Hieronymus et Anselmus indicent esse verba solius Evangelistæ, quod ad præsentem quæstionem non multum refert.

6. Secundo, adduci possunt in conclusionis

confirmationem nonnullæ ex figuris et aliis obscuris indiciis quibus supra diximus virginitatem Mariæ fuisse adumbratam in Veteri Testamento. Multa enim non solum de conceptione, sed etiam de partu tempore procedunt. Accommodari etiam solent verba Psal. 21: *Tu es qui extraxisti me de ventre*; significatur enim (inquit Cyril. Hieros., Cateches. 12) mirabili modo et divina virtute de utero exivisse. Unde Aug., ep. 120, cap. 12: *Quid est, inquit, tu es, qui extraxisti me de ventre, si ad ipsum Jesum de Virgine procreatum refertur? an inde significare voluit partum Virginis, servata virginitate mirabili? ut cum Deus fecisse dicitur quod illic mirabiliter factum est, nemini incredibile videatur.*

7. Tertio, traditur hæc veritas a Patribus, et ab Ecclesia definita est. Loca sunt eadem quæ in præcedenti sectione indicata sunt. Et specialiter videri possunt Leo Papa, Epist. 10, c. 21, et serm. 4 et 5 de Nativ.; Hormisd. Pap., in Ep. 1 ad Justin. Aug., c. 3; Agapetus Pap., Ep. ad Antimum: *Sine Verbi potentia, inquit, nec conciperet Virgo, nec pareret, et sine veritate carnis obvoluta pannis infantia non jaceret.* Idem Damasc., l. 4, c. 14; Theodor., ser. 10 de Providentia.

8. Hic etiam addi possunt Patres, qui dicunt fuisse in templo locum in quo virgines separate a nuptis orare solebant, et ad eum solitam esse accedere B. Virginem, etiam post partum, ut videre licet in Basil., homil. de Humana Christi genera.; Gregor. Nyss., in simili homil.; Orig., tract. 26 in Matth.; Cyril. Alex., lib. contra Anthropomorphit., c. 27; Theophyl., Matt. 23, qui dicunt Zachariam fuisse interfectum a Judæis, quod Mariæ integritatem defenderet.

9. Quarto, ad Gentilium persuasionem, utuntur Patres testimoniis etiam ex Sybillarum prædictionibus et historiis Gentium desumptis, ut videre licet in Lactantio, lib. 4 Divinar. institut., c. 6 et 18; Euseb., lib. 4 de Vita Constantini; August., lib. 1 de Consensu Evangelist., c. 20, lib. 18 de Civit., c. 23, et oratione contra Judæos, Paganos, et Arianos, quæ inter opera illius habetur in tom. 6. Multa etiam congerit late Canisius, lib. 2 de B. Maria, cap. 7. Sed specialiter refert Epiphanius, in vita Jeremiæ, Ægyptios ab illo Propheta didicisse, omnia illorum simulacra fuisse casura eo tempore quo in Ægyptum ingressura erat cum suo infante Virgo enixa, Deo similis. Nota etiam est historia de lamina aurea, tempore Constantini inventa,

in qua scriptum erat: *Christus nascetur ex Virgine*, cujus D. Thom. etiam meminit 2. 2, q. 2, art. 7, ad 3; et alia etiam prodigia, quæ ad eandem veritatem confirmandam Deus operatus est, attingit infra, q. 36; et Bonav., tom. 2 Opusc., tractatu de quinque festivitibus pueri Jesu, c. 2; D. Anton., 1 p. Histor., tit. 5; Abulens., prol. in Gen., c. 7.

10. Quinto, ratio præcipua est divina voluntas, quæ supponit hoc non implicare contradictionem; nec censeo expedire nunc argumenta Durandi dissolvere, quibus impossibile esse existimat, ut duo corpora locum occupantia in eodem spatio penetrative existant: tum quod difficilia non sint; tum quod aliis locis tractantur; et inferius, cum de Christi resurrectione disputabimus, ea breviter attingemus. Possumus autem hujus divinæ dispositionis congruentes rationes afferre. Prima, quia non decebat Dei Verbum privare matrem integritate, quam facile servare poterat, perficere et consecrare, cum esset Deus. Unde Ignatius, Epist. 13 ad Heronem: *Decebat, inquit, Creatorem non consueto, sed peregrino et admirando uti partu, utpote omnium opificem*; et fere similia verba habet Cyril., l. 8 contra Julian., non longe a fine; et August., serm. 7 de Nativitate, dicit hoc modo fuisse natum, *ut eum hominem testaretur partus humanus, et Deum probaret æterna virginitas*. Propter quod Proclus Cyzicenus, homilia de Christi Nativit., in Conc. Ephes., tom. 6, cap. 7, sic argumentatur: *Si ea, quæ genuit, Virgo non permansit, neque is, qui natus est, aliud quam purus homo extitit*. Et eodem modo argumentatur Theodorus Ancyranus, in eodem Concilio et tom., cap. decimo, et in append. 5, cap. secundo; denique Leo Papa, serm. 1 de Nativ., propter hanc causam dixit: *Nec damnum credit pudoris, Dei genitrix mox futura*; et infra: *Merito Virgineæ integritati nihil corruptionis intulit partus salutis, quia custodia fuit pudoris editio veritatis*; et serm. 2: *Nova, inquit, nativitate genitus est natus ex Virgine, sine maternæ integritatis injuria, quia futurum hominum Salvatorem talis ortus decebat, qui et in se haberet humanæ substantiæ naturam, et humanæ carnis inquinamenta nesciret*; et infra: *Non cogitur parientis conditio, sed nascentis arbitrium, quia sic homo natus est, ut volebat et poterat*; et infra: *Oportuit, inquit, ut primam genitricis integritatem nascentis incorruptio custodiret, et complacitum sibi claustrum pudoris et sanctitatis hospitium divini Spiritus virtus infusa*

servaret, quæ statuerat dejecta erigere, con-
fracta solidare, et superandis carnis illecebris
multiplicatam pudicitiam donare virtutis, ut
virginitas, quæ in aliis salva non poterat esse
generando, feret in aliis imitabilis constando,
renascendo. Quibus ultimis verbis aliam con-
jecturam indicat, quam attigit etiam Gregor.
Nazianz., orat. 38 de Nativit., in princ., di-
cens: *Christus ex Virgine, mulieres, virgini-
tatem colite, ut matres Christi esse possitis.*
Et infra, satis post medium, similem aliam
rationem innuit his paucis verbis: *Et pro-
creationem honore affici, et virginitatem præ-
ferri oportebat.* Sic etiam Ambros., Epist. 81:
*Speciale sibi donum virginitatis Christus ele-
git, et integritatis munus exhibuit, atque ipse
representavit quod elegit in matre.* Et Cyrillus
Hierosolymitanus, Catech. 124: *Nascebatur
ut virgines faceret: multo ergo magis debuit
virgineum conservare corpus.* August., serm.
11 de Temp.: *Diligamus præ omnibus castita-
tem, quia ut placere hanc sibi Christus osten-
deret, pudicitiam uteri virginis elegit.* Et lib.
de Sancta Virginitate, c. 4: *Christus nascen-
do de virgine, approbare virginitatem maluit
quam imperare.* Eandem rationem attigit
Damascen., lib. 4 de Fide, cap. 25. Ultima
tandem addi potest ex Irenæo, libr. 3, c. 33,
et Fulgentio, sermon. de duplici Christi Na-
tivityte, quia sicut ex virgine initium sumpsit
humanæ naturæ ruina, ita decuit ut per vir-
ginem salus hominibus adveniret.

11. Sed objici potest quorundam Patrum
doctrina, qui dicunt Christum nascendo vul-
vam matris aperuisse, quod putant singulare
fuisse in Virgine, quia aliis mulieribus aperi-
tur vulva in conceptione, Virgini in partu. Et
ita interpretantur legem Exod. 13, et Num. 8
latam: *Omne masculinum adaperiens vulvam,
sanctum Domino vocabitur,* intelligendam esse
singulariter de Christo. Ita Epiphanius, Hæres.
78, circa finem: *Hic est, inquit, qui vere ape-
ruit uterum matris.* Chrysost., Gregor. Nyss.,
et Amphilochius, homiliis de Purificatione,
seu de occursu Domini; Origen., hom. 14 in
Luc.; Theophyl., Luc. 2; Ambros., lib. 2 in
Luc., cap. de Circumcisione et oblatione Sal-
vatoris. Obscurissime ac durissime Tertull.,
lib. de Carne Christi, cap. 23, ubi addit, ideo
Paulum dixisse, *factum de muliere,* non de
virgine, quia *agnovit aperte vulvæ nuptialem
passionem.* Quæ testimonia, ita ut in cortice
sonant, intellexisse et credidisse videtur Eras-
mus, Luc. 2, et ideo male de hoc mysterio
sensisse.

12. *Quomodo Christus dicatur matris ape-
ruisse vulvam.* — Dicendum vero est, in Scri-
ptura sacra, *claudere vulvam,* proprie signi-
ficare infœcundam et sterilem reddere vel
relinquere aliquam feminam, ut constat Gen.
20, 29 et 30, et 1 Reg. 4. Igitur *aperire vul-
vam,* e contrario, significabit conferre alieni
fœcunditatem. In hoc ergo sensu exponendi
sunt Sancti Patres, cum dicunt *Christum ape-
ruisse vulvam matris,* id est, dedisse illi fœ-
cunditatem, quam nullus alius filius matri
sue conferre potuit. Utuntur autem illa me-
taphora, ut declarent partum Virginis, et
Christi nativitatem, veram et realem fuisse,
et non tantum phantasticam et apparentem;
quam expositionem sumo ex Hieronymo,
Dial. 2 contra Pelagianos, in principio, ubi
sic inquit: *Solus Christus clausas portas vul-
væ virginis aperuit, quæ tamen clausæ ju-
giter permanserunt.* Quibus verbis nemo (cre-
do) sanæ mentis intelliget voluisse dicere
Hieronymum, Christum prius rupisse claus-
trum Virginis, ut egrederetur; postea vero
illud quasi assuisse, et in statum pristinum
restituisse. Hæc enim intelligentia valde ob-
tusa est, et a mente tanti Doctoris aliena, et
decori Virginis, ac integritati, et Christi po-
tentia ac majestati contraria; aperuit igitur
portas relinquendo clausas, quia fœcundita-
tem, vimque pariendi dedit, conservata inte-
gritate. Ac si quis diceret, aperuisse Christum
sepulchrum suum, clausum relinquendo, quia
ita illo clauso usus est ac si esset apertum, ut
elegantè exposuit Amphilochius, homilia de
Purificatione. Sic etiam dixit Euthym., Luc. 2:
*Solus Christus nondum apertam, supernatura-
liter aperuit; et clausam naturaliter conser-
vavit.* Sic etiam Ambros., Epist. 81, ita dicit
Christum exivisse de utero Virginis, *sicut aqua
exiit de petra.* Ex quo loco satis constare po-
test mens Ambrosii. Et eodem fere modo ex-
posuit Gregorium Nyssenum D. Thom. infra,
q. 37, art. 3, ad 1. Et eadem est ratio de aliis.
Nam, licet Tertull. obscurus sit, tamen ex
lib. de Carne Christi, cap. 20, satis constat
illum de virgineo partu recte sensisse. Addo
vero primum, illum modum loquendi non esse
nobis usurpandum sine sufficienti et aperta
expositione, quia et metaphoricus est, et fa-
cile potest falsum sensum generare. Deinde
illam expositionem prædictæ legis non esse
litteralem, sed mysticam; proprie enim *filius
adaperiens vulvam,* dicitur omnis primogeni-
tus communi modo natus, quia licet vulva
aperiri incipiat in conceptione, tamen in pri-

mo partu, clausi ruptio quasi perficitur et
consummatur. Unde lex illa de omnibus pri-
mogenitis, non solum hominum, sed etiam
jumentorum intelligebatur.

13. *Nulla in utero Virginis Christum pa-
rientis facta mutatio.* — Dico secundo, Chris-
tum exivisse de utero matris sine ulla virginei
corporis dilatatione, immutatione aut injuria,
ad eum modum quo exiit de sepulcro, vel
ingressus est ad discipulos januis clausis, non
transiliendo, nec dilatando, aut immutando,
sed simpliciter penetrando interjacentia cor-
pora, simulque cum illis in eodem loco exis-
tendo. Hanc conclusionem existimo certam.
Primo, ex communi consensu reliquorum
Theologorum (uno excepto Durando), qui re-
vera explicarunt communem Ecclesiæ sensum,
hanc enim existimationem et fidem de hoc
mysterio fideles omnes concipiunt. Secundo,
Patres omnes valde exaggerant hoc miracu-
lum virginei partus; at vero si per solam par-
tium dilatationem accidisset, neque excessis-
set modum nativitatis, qui in statu innocen-
tiæ futurus erat, parvum sane aut fere nul-
lum miraculum fuisset. Antecedens constat ex
Augustino, Epist. 3, et Concil. Tolet. XI, in
princ., de hoc speciali miraculo dicentibus:
*Si haberet exemplum, non esset singulare; fa-
teamur ergo Deum aliquid posse, quod nos fa-
teamur investigare non posse.* Idem Augusti-
nus, lib. contra Felicianum Arian., c. 8: *Hoc
fides credat, intelligentia non requirat, neque
aut non inventum putet incredibile, aut non
reperitum, non credat singulare.* Et Ambros.,
lib. de Institut. Virginis, c. 5, præfert mira-
culum nativitatis ex Virgine, miraculo resur-
rectionis Christi; et Cyrill., homil. contra Nes-
torium, dicta in Concil. Ephes.: *O rem, in-
quit, admirandam, miraculum hoc me stupi-
dum reddit.* Sophr. etiam, in illa Epist. actionis
11 sextæ Synod., hoc dicit esse unum ex
maximis miraculis divinæ virtutis. Qui omnes
id explicant exemplis illis de Christi exitu de
sepulcro lapide obserato, et de ingressu ad
discipulos januis clausis. Quo etiam utitur
Gregor., hom. 26 in Evang.; August., serm.
18, 156 et 160 de Tempore; Chrysost., hom.
2 de Symbolo; Proclus Cyzic., supra citata
hom., circa finem; D. Thom., Quodlib. 6, art.
8, et in 4, d. 44, q. 2, art. 3. Tertio, sententia
Durandi multum derogat Virgineæ puritati
et integritati, cum tamen Patres non solum
immutatam negent, sed etiam auctam esse
affirment in filii nativitate. Unde Gregor.
Nyssen., in Vita Moysi: *A Virgine, inquit,*

*deitatis lucæ assumpta carne illuxit hominibus,
eamque omnino incorruptam servavit, virgini-
tatis viriditate nullo pacto commutata.* Amplius
Augustinus, serm. 15 de Temp.: *Crevit, in-
quit, in ejus partu integritas corporis potius
quam decrevit, et virginitas ampliata est po-
tius quam fugata.* Et elegantè Petrus Chry-
sol., serm. 142: *Qui ingreditur et egreditur,
et introitus sui, et exitus nulla vestigia relin-
quit, divinus habitator est, non humanus; et
infra: In tuo conceptu, in tuo partu, crevit
pudor, aucta est castitas, integritas roborata.*
Aperitè Guarrius, hom. 2 de Laudib. Virg.:
*Nequaquam reæ gloriæ vincula laxavit aut
dilatavit.* Et Nicephor. Constantinop., in Epist.
ad Leonem, quæ habetur in Concil. Ephes.,
tom. 5, c. 22, circa medium, sic inquit: *Vir-
ginem, quæ supernaturaliter et ineffabiliter
pepererat, post partum virginem conservavit,
virginitate illius secundum naturam nulla ex
parte demutata aut labefactata; et Proclus
Cyzicen., supra: Naturæ, inquit, portas re-
servavit Emmanuel ut homo, sed virginitatis
claustra non violavit neque perripuit ut Deus;
ita enim ex utero est egressus, sicut per aurem
ingressus; ita natus sicut conceptus; qui impa-
tibiliter fuerat illapsus, impatibiliter est elap-
sus.* Quarto denique hic modus fuit decentis-
simus et facilis divinæ omnipotentia, quo po-
sito facile intelligitur B. Virginem potuisse
suum fœtum emittere sine ulla resistentiâ
partium interjacentium, quia divina virtute
factum est, ut non impedirent quominus cor-
pus Christi posset in eundem locum subin-
trare atque pertransire non immutando illas,
neque ex propriis locis removendo.

14. *Objectio.* — *Responsio.* — Dices: natura-
les viæ strictiores sunt quam ut intra se pos-
sint capere corpus pueri, nisi vel ipsæ dila-
tentur, vel corpus quasi comprimatur, aut
propriarum partium penetrationem subeat.
Sed hoc argumentum magis videtur contra
Durandum urgere, quia difficilius intellectu
est, et corpus solidum, et grandioris quanti-
tatis, transire per poros alterius interjacentis
corporis propter dilatationem absque ulla di-
visione vel penetratione. Respondetur ergo
potuisse fortasse Christum, superiori aliquo
et miraculoso modo nobis ignoto, sui corporis
partes intra illas angustas vias collocare sine
dilatatione. Secundo, si fortasse intercessit
aliquis modus penetrationis propriarum par-
tium inter se, id intelligendum est factum esse
absque ulla imperfectione, nec exterioris fi-
guræ immutatione; vel si hoc visum fuerit

difficile, dici potest cum Abulensi, Parad. 1, c. 56 et sequentibus, et q. 49 in 1 c. Matth., corpus Christi per se, et quasi directe exivisse per naturales meatus. Quod si necessarium fuit secundum aliquas partes sui corporis, quasdam alias partes virginei corporis penetrare, ita factum esse, quia hoc neque imperfectionem includit, neque veritati partus et nativitatis derogat; sed in hoc mysterio securius, magisque consentaneum Christianæ modestiæ est, fateri, ineffabili et incomprehensibili modo Christum exivisse de utero matris, quam talem modum in particulari curiosius inquirere.

SECTIO III.

Utrum Virgo post partum semper virginitatem servaverit.

1. Supponendum est, licet virginitas, ut ad mores et virtutem pertinet, non amittatur nisi per voluntariam claustrum virginalis ruptionem, aut seminis resolutionem, ut constat ex D. Thom. 2. 2, q. 152, art. 1, et Quodlib. 6, art. 18, tamen, ut solum dicit corporalem virginitatem seu integritatem, amitti per quamecunque ruptionem claustrum virginalis, sive voluntarie fiat, sive licite, sive illicite, quia hæc virginitas, de qua modo agimus, in sola ipsa naturali perfectione et corporis integritate consistit.

2. Suppono deinde B. Virginem non amisisse hanc corporalem virginitatem per aliquam vim et involuntariam coactionem, nec per concubitum illicitum, nec per aliquem alium extraordinarium modum, ut solet interdum hæc integritas auferri per instrumenta artis medicæ, necessitatis causa. Hæc enim omnia sunt indecentissima, quæ nullus etiam hæreticus unquam Virgini attribuit, et supra etiam ostendimus nunquam in Virgine fuisse actum turpem. Ostendimus etiam nunquam ægrotasse, ac denique certum est non fuisse permissurum Deum ut B. Virgo hanc vim vel necessitatem subiret. Tota ergo quæstio ad hoc revocatur, an B. Virgo voluntarie, et per actum honestum, qualis est actus matrimonii, amiserit virginitatem. Hæretici, dicti Anticomarianitæ, id est, Mariæ contrarii, affirmarunt B. Virginem, post partum Christi, filios alios ex Josepho concepisse. Cujus hæresis auctorem fuisse Elvidium testatur Hieronymus, libr. contra illum; indicat Ildesonus, libr. de Virginitate Mariæ, c. 2; et August., hæres. 84. Origen. tamen, hom. 7 in Lucam, et Hi-

larius, can. 1 in Matth., Elvidio antiquiores, hujus hæresis mentionem fecerunt. Hieronymus etiam contra Elvid. fatetur Tertullianum in hunc errorem ante Elvidium lapsum esse, et indicat ille vehementer lib. de Monoga., c. 8, lib. de Carn. Christi, c. 23, et sæpe alias. Hunc vero errorem, pene jam extinctum, ante annos viginti quinque excitavit Lucas Sternberger, eumque multi ex Novatoribus secuti sunt, ut referunt Prateol., verbo Lucas Sternberger, et Canisius, lib. 2 de B. Maria.

3. *Maria post partum virgo permansit.*—Dicendum vero est B. Virginem perpetuam virginitatem coluisse, neque virum unquam cognovisse. Est de fide. Et primo probatur unico testimonio Veteris Testamenti, Ezech. 44: *Porta hæc clausa erit, et vir non transibit per eam, quoniam Dominus Deus Israel ingressus est per eam.* Quo loco, licet sub metaphora, ad litteram sermo est de Virgine sanctissima, ut ibi testatur Hieronymus, et sentiunt alii Patres, qui ad hanc veritatem confirmandam hoc utuntur testimonio, scilicet, idem Hieronymus, Dialogo contra Pelagian.; August., serm. 2 et 14 de Nativit.; Ambros., dicta Epist. 81; Chrys., homil. de Joanne Baptist., tom. 3; Damascen., lib. 4, c. 15, et alii. Et cum ipso contextu, et ratione ejus optime quadrat hic sensus; dicitur enim illa porta semper clausa permansura, quia Dominus ingressus est per eam. Unde additur illa particula, *erit clausa principi*, id est, in illius honorem et reverentiam. Et potest confirmari ex illo verbo Virginis, Luc. 1: *Quomodo fiet istud; quod propositum perpetuæ virginitatis ostendit, ut sequenti disputatione latius ponderabimus.* Adducunt etiam nonnulli ex Patribus argumentum, ex eo quod Christus in cruce pendens matrem Joanni commendavit, dicens: *Ecce Mater tua;* et e converso, Joannem matri dicens: *Ecce filius tuus.* Ex hoc enim facto et verbis, non obscure colligitur, non habuisse alios filios ex Josepho, alias illis potius quam Joanni commendanda videretur, et ideo Christus singulariter dixit: *Ecce filius tuus*, id est, quem loco unici filii tui habeas. Hoc argumentum accipi potest ex Ambros., Luc. 1, et Epist. 70; Epiphan., Hæres. 78; et Hieron., contra Helvidium.

4. Secundo, præsertim habetur hæc veritas traditione, consensu et definitione Ecclesiæ, nam in Conciliis sæpe dicitur Deipara, *semper Virgo immaculata*, ut in V Synod., can. 6; et VI Synod., act. 11, dicitur: *Mariæ virginitas ante partum, in partu, et post par-*

tum intemerabilis. Item VII Synod., act. 3, in confessione Tarasii; Concil. Lateran., sub Martin. I, can. 3. Idem tradit Siricius Papa, cum Conc. Rom., in Epist. decretali, quæ habetur tom. 1 Concil., et inter Epist. Ambrosii est 80. Idem Ambrosius, cum Concil. Mediol., in rescripto seu Epist. 81. Idem, de Institutione virginis, c. 7. Confirmatur hæc traditio, quia in universa Ecclesia, *Virginis* nomen absolute dictum, et quasi per antonomasiam, Deiparæ attribui consuevit, ut August. notavit in Enchirid., c. 34. Unde Epiphan. supra sic inquit: *Quis unquam, aut quo seculo ausus est proferre Mariæ nomen, et interrogatus non statim intulit Virginis vocem? ex ipsis enim nominibus, etiam virtutis signa elucent.* Et hoc modo dicitur in Symbolo Apostolorum, *Natus ex Maria Virgine.* Sic etiam loquuntur frequenter Patres Conc. Ephesini et Chalcedonensis. Athanas., serm. de Sanctissima Deipara; Hilar., in can. 1 in Matth.; Maximus, hom. de Cruce et sepultura Domini; optime et ex professo Hieron., Epist. 22 ad Eustoch., de Custodia virginitatis, ubi de modestia et pudicitia Virginis eleganter loquitur. Item Gregor. Nyss., orat. de S. Christi Nativit., circa med., qui cum Basil., hom. 25 de Humana Christi generatione, dicit, Mariam dispensatione divina fuisse matrimonio conjunctam Josepho, ut ille custos esset famæ et virginitatis ejus, non ut ex illa filios procrearet. Notanda tamen sunt verba quæ inferius Basil. subdit. Cum enim retulisset sententiam eorum qui sentiunt, Mariam post Christi nativitatem nuptialia opera viro non negasse, inquit: *Nos vero, licet nihil hoc doctrinæ pietatis officeret, nam donec dispensabatur Christi generatio, necessaria erat virginitas, quid vero postea sit factum, ad mysterii hujus doctrinam, non anxie conjungendum est; verumtamen, ne hoc eorum, qui Christum amant, ferre cogantur aures, quod genitrix Dei aliquando desierit esse virgo, has rationes sufficere putamus.* Quibus verbis indicare videtur Basilius, veritatem hanc ad fidei certitudinem non pertinere. Sed quia existimo hoc semper fuisse certissima fide creditum, exponenda censeo hæc verba solum de incarnationis mysterio, cui, et miraculosæ conceptioni, et nativitati Christi non est directe contrarius ille error, quantum revera alias sit contra fidem, et Ecclesiæ traditionem. Unde Augustinus, in lib. de Eccles. dogmat., cap. 69: *Firma, inquit, fide credendum est, nec blasphemix Helvidii acquiescendum.*

5. *Christus cur dicatur in Evangelio primogenitus.*—Tertio, afferri possunt congruentes rationes; quatuor optimas attigit D. Thom. hic, artic. 3. Prima est ex parte Christi, nam sicut est Unigenitus Patris, ita decuit ut esset et matris. Nec refert quod Matth. 1 dicatur, *primogenitus Virginis.* Nam (ut notarunt Damasc., D. Thom. et alii) in Scriptura sacra hæc appellatio non dicit semper relationem ad secundo genitum, sed solum negationem prioris; sicut quando in lege præcipiebatur offerri primogenitus, sine dubio intelligebatur etiam unigenitus. Notat vero Cyrill., libr. 2 de Fide ad reginas, in probatione, quod Christus unus sit Dei Filius, ex Evangelio Lucæ, Christum Dominum, ideo interdum dici primogenitum, quia inter multos fratres primatum sortitus est, licet ex semper virgine natus fuerit. Secunda ratio ex parte Spiritus Sancti est, quia non decuit sacrarium Spiritus Sancti humano semine fœdari. Tertia, ex parte Virginis: *Incontinentis enim, et ingrati animi signum fuisset, divinitus conservatam virginitatem prodere, et thalamum conceptionis Christi polluere, ut Siricius Papa loquitur.* Quarta huic similis est ex parte Josephi, qui (ut Evangelium indicat) erat singulariter justus, et omnia mysteria probe noverat. Unde non est verisimile ausum fuisse B. Virginem attingere. Unde Bernard. ait castitatem ejus fuisse in Patriarcha Joseph præfiguratam. Quinta sit, quia decuit consilium virginitatis non tantum a Christo, sed etiam ab ejus matre perfectissime custodiri, ut omnibus virginibus Evangelii ipsa esset perfectum virginitatis exemplum. Propter quod a sanctis Patribus, *dux, magistra, et Virgo virginum* appellatur.

6. *Objectio.—Responsio.—Particula donec, in Scriptura quomodo usurpetur.*—Sed urgebat contra hanc veritatem Helvidius, ex Matthæ. 1: *Cum esset desponsata mater Jesu, Maria, Joseph, antequam convenirent, inventa est in utero habens de Spiritu Sancto;* et infra: *Non cognoscebat eam, donec peperit filium;* nam prior particula indicat habuisse animum conveniendi, et propter hanc causam fuisse matrimonio conjunctos; posterior vero particula, *donec*, significat post partum Christi cognovisse illam. Respondent Patres utraque particula solum negari quod eo tempore factum non erat, nihil vero affirmari quod posteriori tempore efficiendum esset, vel factum sit. Sensus ergo prioris particulæ est, *antequam convenirent*, id est, sine eorum conjunctione, ut